

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАХИСНЕ ЛІСОРОЗВЕДЕННЯ» Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) Спеціальність: <u>Н4 «Лісове господарство»</u> Рік навчання: <u>1-й, семестр 1-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u> Назва кафедри: <u>Лісового та садово-паркового господарства</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	доктор філософії, старший викладач Мазур Ольга Вікторівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	mad12olya@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Захисне лісорозведення» є вибірковою компонентою ОПП Лісове господарство.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 24 год.; практичні заняття – 22 год., самостійна робота – 74 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися під час виробничої практики та у подальшій фаховій діяльності.

Призначення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Захисне лісорозведення» спрямована на формування у здобувачів знань та навичок щодо екологічних та господарських засад створення захисних лісових насаджень; ролі захисних лісових смуг у збереженні ґрунтів від ерозії, регуляції водного режиму та покращенні мікроклімату; принципів планування та проектування захисних насаджень у різних природно-кліматичних зонах; підбору асортименту деревних чагарникових порід з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов та призначення насаджень; агротехнічних і лісівничих прийомів створення, догляду та відновлення захисних лісових насаджень; оцінки ефективності функціонування захисних насаджень як складової агролісомеліоративних систем і ландшафтного планування; поєднання завдань раціонального природокористування з охороною довкілля та підвищенням стійкості агроландшафтів.

Освітня компонента «Захисне лісорозведення» формує знання, уміння,

навички та компетенції, необхідні для фахівця зі спеціальності Лісове господарство.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни – набуття здобувачами фундаментальних знань з проєктування, закладання, вирощування та догляду за захисними лісовими насадженнями; вивчення принципів і методів захисту ґрунтів, водних ресурсів, агроландшафтів та інфраструктурних об'єктів за допомогою захисних лісосмуг і насаджень.

Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних основ щодо класифікації захисних насаджень (полезахисні, протиерозійні, водоохоронні, рекультиваційні тощо), ознайомленні з їх екологічними, економічними та соціальними функціями; вивченні ролі захисного лісорозведення в агролісомеліорації, оцінці впливу лісових смуг на продуктивність сільськогосподарських культур та мікроклімат; вивченні екологічної ролі захисних насаджень; формуванні розуміння важливості захисних лісових насаджень для охорони навколишнього середовища.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

СК 2. Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природнокліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

СК 4. Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також

економічні, правові та екологічні аспекти.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

РН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

РН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

РН 4. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

РН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills) такі як: комунікативність (робота з інформаційними джерелами), лідерські навички (реалізуються через створення здобувачами презентаційних матеріалів, написання індивідуальних завдань на задану тематику, презентування та обговорення індивідуальних завдань у групі).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ пор.	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Основні поняття, принципи і практичне значення науки про рослинність у контексті захисного лісорозведення	2	2	6
2	Екологічна ємність. Надійність, стійкість, різноманіття угруповань та їх взаємозв'язок.	2	2	6
3	Лісівничо-екологічна типологія.	2	2	6
4	Деградація земель та несприятливі фактори природного середовища, їх характеристика та корекція засобами лісомеліорації.	2	2	7

5	Агролісо-меліоративне і ерозійне районування території України.	2	2	7
6	Особливості систем захисту ґрунтів від ерозії	2	2	7
7	Полезахисне лісорозведення	4	2	7
8	Протиерозійні лісові насадження	2	2	7
9	Лісомеліоративні насадження спеціального призначення	2	2	7
10	Лісівничо-екологічні особливості лісовідновлення та лісорозведення в умовах Лісостепу Правобережного	2	2	7
11	Правові та економічні аспекти захисного лісорозведення. Охорона і захист лісокультурних об'єктів	2	2	7
Разом		24	22	74

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей,

розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Вивчення питань, що виносяться на самостійне опрацювання	44	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Підготовка до лекційних та практичних занять	10	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	10	2 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт і тестування	10	2 рази на семестр	Тестування
Разом		74		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Агролісівництво: еколого-збалансований розвиток: навч. посіб. / О.Т. Урушадзе та ін.; за наук. ред. О.І. Фурдичка. Херсон, 2019. 481 с.
2. Біла Ю. М., Ткач Л.І. Захисне лісорозведення в агроландшафтах південно-східної частини Байрачного степу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.3. С. 15-21.
3. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М., Соваков О.В. Лісові меліорації: підручник. К. РВВ НУБіП України, 2022. 310 с.
4. Ткачук О. П., Панкова С.О. Біоіндикаційний прояв у насадженнях полезахисних лісосмуг внаслідок забруднення довкілля заходами інтенсифікації землеробства. *Сільське господарство та лісівництво*. 2023. № 2. С. 99-111.
5. Ткачук О. П., Панкова С.О. Екологічна стійкість дерев полезахисних лісосмуг до атмосферних забруднень. *Збалансоване природокористування*. 2021. № 1. С. 82-91.
6. Ткачук О.П., Вітер Н.Г. Перспективи функціонування полезахисних лісосмуг у Вінницькій області в умовах глобальної зміни клімату. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2023. № 129. С. 146-153.
7. Ткачук О.П., Панкова С.О. Сільськогосподарські чинники впливу на екологічний стан полезахисних лісосмуг Лісостепу Правобережного. *Сільське господарство та лісівництво*. 2023. № 28 (1). С. 183-194.

8. Чорнобров О.Ю., Соломаха В.А. Відтворення полезахисних лісосмуг, пошкоджених унаслідок військових дій, у зоні Лісостепу України. *Агроекологічний журнал*. 2024. № 4. С. 81-91.
9. Шарий Г.І., Одарюк Т.С., Шара С.Ю. Еволюція розвитку лісомеліоративного землекористування та відновлення полезахисних лісових смуг у громадах. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2024. № 30. С. 145-153.

Додаткова література

1. Біла Ю. М., Ткач Л.І. Захисне лісорозведення в агроландшафтах південно-східної частини Байрачного степу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.3. С. 15-21.
2. Вознюк Н.М., Скиба В. П., Ганчук М. М., Усаченко С. В. Особливості та ризики лісорозведення і лісовідновлення у межах сухостепової підзони України (на прикладі Запорізької області). *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сільськогосподарські науки*. 2022. Вип. 4. С. 49-68.
3. Люльчик В.О., Русіна Н.Г., Кийко Н. М., Кушнірук О.М. Правовий режим полезахисних лісових смуг і земельних ділянок під ними: теоретико- правові аспекти. *Екологічне право*. 2020. Вип. 1. С. 42-46.
4. Распопіна С. П., Суска А.А., Біла Ю. М., Горошко В.В. Еколого-лісівнича оцінка відповідності складу запроектованих під лісорозведення лісових культур типам лісорослинних умов у степовому кліматі України. *Наукові праці Лісівничої академії наук України*. 2024. Вип. 27. С. 158-167.
5. Распопіна С.П., Ведмідь М.М., Біла Ю.М., Горошко В.В. Стан та основні проблеми лісорозведення в Україні. *Ukrainian journal of forest and wood science*. 2019. Vol. 10. № 4. С. 64-72.
6. Скрипчук П.М., Трохлюк Т.М. Еколого-економічні засади лісорозведення на сільськогосподарських землях. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2015. Вип. 1.С. 143-153.
7. Стадник А.П. Проблеми захисного лісорозведення і агролісомеліорації в Україні та шляхи їх вирішення. *Агробіологія*. 2012. № 8. С. 153-157.
8. Ткачук О. П., Вітер Н. Г. Оцінка сучасного агробіологічного стану полезахисних лісосмуг Лісостепу Правобережного. *Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2024. № 1.
9. Ткачук О.П., Вітер Н. Г. Вплив полезахисних лісосмуг на продуктивність пшениці озимої в умовах глобального потепління. *Сільське господарство та лісівництво*. 2024. № 3. С. 182-197.
10. Ткачук О.П., Панкова С.О. Біоіндикаційний прояв у насадженнях

полезахисних лісосмуг внаслідок забруднення довкілля заходами інтенсифікації землеробства. *Сільське господарство та лісівництво*. 2023. № 2 (29). С. 99-111.

11. Фурдичко О.І., Соломаха І.В., Тимочко І.Я. Історичні аспекти полезахисного лісорозведення в агроландшафтах України. *Збалансоване природокористування*. 2020. № 3. С. 60-69.

Інформаційні ресурси

1. ДП Вінницька лісова науково-дослідна станція. Веб-сайт: <http://vlnds.com.ua/main>
2. ДП «Ліси України». Веб-сайт: <https://e-forest.gov.ua/>
3. Український ордена «Знак пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького. Веб-сайт: <https://uriffm.org.ua/uk/news/800>
4. Вінницьке обласне комунальне спеціалізоване лісогосподарське підприємство Віноблагроліс. Веб-сайт: <https://vinagrolis.com/about/>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
2	Участь у роботі на практичних заняттях	12
3	Виконання контрольних робіт, тестування	9
4	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентацій за заданою проблемною тематикою)	6
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
5	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
6	Участь у роботі на практичних заняттях	10
7	Виконання контрольних робіт, тестування	12
8	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентацій за заданою проблемною тематикою)	5
	Всього за атестацію 2	30
Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача		10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної

дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів, як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
75-81	C	
66-74	D	зараховано
60-65	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни